

UTBILDNINGSGS -POLITISKT MANIFEST

ANTAGET VID RIKSMÖTET
2023 I LINKÖPING

FÖRFATTAT AV:
CHRISTOFFER ANDERSSON
KASPER AVENBRAND
MARTIN KULLBERG
SAMUEL HOLM

Innehåll

Inledning.....	4
Läraren och skolans uppdrag	5
Lärarens roll.....	5
Kunskap och värderingar – skolans förmedlande uppdrag	5
Huvudmannaskapet.....	6
Ordning och trygghet.....	8
En ordnad skolgång - i såväl som utanför klassrummet	8
Elevs lika värde – skolan ska vara en plats för alla	9
Om valfriheten.....	10
Friskolor - en möjlighet för alla	10
Behovet av regleringar	10
Förskolans behov	11
Eleven - ansvar och möjligheter	13
Elevernas olikhet och deras unika talanger	13
En likvärdig och jämförbar skola	15
Ett gymnasium för alla vägval	17
Yrkesförberedande och korta gymnasieutbildningar	17
Högskole- och universitetspolitik.....	18
Högre utbildning i världsklass.....	18
Värna den akademiska friheten.....	19
Psykisk ohälsa	21
Ett utbrett problem bland unga.....	21

Elevhälsans villkor	21
Fysisk aktivitet främjar psykisk hälsa.....	21
Vikten av relationer och att få lyckas.....	21
En sammanhållen barn- och ungdomshälsovård	22
Skolfrånvaro	22
Nolltolerans mot mobbning.....	22

Inledning

Utbildning är en grundbult i en människas utveckling. Genom ackumuleringen av kunskap vidgas en människas vyer och hennes perspektiv breddas, en utveckling som gynnar såväl en själv som andra. Kunskap ska bejakas, frodas och nyfikenheten stillas i en miljö som därtill genomsyras av goda värderingar och där varje elev ses, hörs och lyfts fram. Allt detta och mer börjar i en god skolgång, vilket är varför Kristdemokratiska ungdomsförbundet vill i detta manifest lyfta fram aspekter och ståndpunkter som belyser vad kristdemokratisk skolpolitik handlar om.

En av grundpelarna inom den svenska skolan är lärarna. Lärarna är en av elevernas mest väsentliga resurser; inspiratörer, kunskapskällor, bollplank med mycket mera, allt i ett. Därför är det viktigt med en politik som för fram lärarna och läraryrket i sin helhet och ger dessa de medel och resurser som behövs för att man ska kunna utföra sitt verk till fullo. Kunskap och värderingar, där goda värderingar lärs ut i lika hög grad som den allmänna kunskapen, är likaså en viktig aspekt, för ett gott samhälle bygger i sin tur på en god och gemensam värdegrund. I denna anda ser även KDU på skolans huvudmannaskap, där den idag kommunala skolan bör förstatligas för en jämlik och trygg skolgång, samtidigt som vi värnar det fria skolvalet och friskolorna.

Ordning och trygghet är fundamentala för att en elev ska kunna inhämta kunskap, såväl i klassrummet som utanför. En skola med lärare som inte bara är kunskapsförmedlare utan även auktoritetsfigurer att se upp till, i en skola med arbetsro för att alla elever ska kunna nå sin fulla potential, det är sannerligen ett mål att sträva efter. I en skola där det gapas och skriks, där ingenting blir gjort och där läraren saknar förutsättningarna för att bibehålla ordningen och fokusera på sitt huvuduppdrag, i en sådan skola är det endast den elev vars föräldrar är kapabla och villiga att bistå i skolarbetet som kan få den hjälp man behöver. Alla elevers lika värde, där varje elev respekteras och lyfts, är i en kristdemokratisk skolpolitik en självklarhet, och där ska beteenden som mobbning och trakasserier aldrig tillåtas.

En offentlig skolgång, med statligt drivna skolor, kan med rätta anses vara en av ett bra lands viktiga uppgifter. Likaså är det viktigt med det friskolesystem som Sverige har haft nu under en lång tid; friskolor berikar och förbättrar det svenska skolsystemet. Självfallet är krav och reglementen grundläggande för att även ett sådant system ska fungera och det är viktigt att alla skolor, oavsett driftsform, följer de lagar och regler som man är satta att följa och arbetar efter vad som är viktigast: Sveriges framtid, genom utbildningen av våra unga.

I detta manifest finns mycket mer värt att nämna, men för att sammanfatta: Elevens egna ansvar för sin utbildning, det mest fundamentala av alla grunder inom den egna utvecklingen, måste fortsatt uppmuntras och förutsättningar ges, bland annat genom att elever ska kunna läsa mer än vad ordinarie kursplan stipulerar. En högskolepolitik där fokuset ligger på den mer avancerade kunskapsförmedlingen, och inte minst satsningarna på att motarbeta den psykiska ohälsan genom ett stärkt förebyggande elevhälsoarbete i skolan.

Läraren och skolans uppdrag

Lärarens roll

Lärarna är ett av fundamenten för en välfungerande skola. Läraryrket kan, med rätta, anses vara ett av mänsklighetens viktigare yrken i och med sin roll att utbilda framtida generationer, förmedla vidare den kunskap som tidigare generationer har genererat, och förbereda eleverna för världens alla utmaningar. Detta gör en lärare genom dels utläringen i sig, dels genom att agera det stöd som alla unga kommer behöva under deras skolår och att vara den resurs som eleven kan nyttja för att nå sina mål. Ansvar för den egna kunskapsackumuleringen ligger självfallet kvar, som alltid, hos eleven i första hand men utan en god lärare blir denna ackumulering än mer komplicerad.

Dagens lärare möter många utmaningar, såväl under utbildningen som under yrkeslivet. Lärarens roll behöver värderas högre och förbättringar inom yrkeslivet genomföras, bland annat genom att verka för satsningar på ett lönelöft och mer möjlighet för vidareutbildning så att inte läraryrket upplevs vara en återvändsgränd bland de som funderar på att ta sig an detta samhällsviktiga kall. Den administrativa bördan inom läraryrket, en annan mödosam nöt att knäcka, behöver likaså ses över. Fokuset hos våra lärare ligger på det viktigaste inom deras uppdrag; utläringen av kunskap och värderingar.

En kristdemokratisk skolpolitik slår vakt om våra lärare, såväl nuvarande som framtida. Genom satsningar på en god löneutveckling, mindre administrativ börda, och en auktoritetsstärkning kommer lärarens roll som elevernas främsta resurs inom skolväsendet cementeras ytterligare.

KDU vill:

- ❖ Öka statusen på läraryrket genom riktade satsningar på ökad frihet över lärarens egen tid.
- ❖ Mer lärarledd undervisning för att kunna bistå alla elever.
- ❖ Se över lärares administrativa börda.

Kunskap och värderingar – skolans förmedlande uppdrag

En stabil kunskapsgrund är en av pelarna i ett lyckat skolsystem. Kunskapsförmedlingen, överförandet av fakta och lärdomar från en generation till en annan, är således ett av skolans viktigaste uppdrag. Ett klassiskt bildningsideal, där principen om för att kunna förstå det som är så behöver vi känna till och förstå det som kommit före, bör vara en grundläggande princip som genomsyrar skolväsendets kunskapsförmedlande uppdrag. För att förstå Sveriges samtid behöver våra elever även känna till och förstå vårt rikets uppkomst och historia.

I detta arbete är exempelvis införandet av en kulturkanon, bestående av verk från Sverige och den västerländska civilisations mest välkända och centrala författare, konstnärer, dramatiker, med flera, en viktig del för våra ungas framtida bildning.

En läroplikt som ersätter skolplikten, där inläringen blir viktigare är närvaroplikten, är likaså ett viktigt steg att ta. Genom en läroplikt blir det tydligt för alla involverade parter, inte minst för eleven själv, vad vårt utbildningsväsende finns till för och varför det är viktigt. En läroplikt, tillsammans med en alltmer lärarledd undervisning, tror vi i KDU är en viktig del i det pussel som är våra elevers framgång; det blir kunskapen som återigen står i fokus, och inte bara närvaro.

För att kunna ta tillvara på alla elevers särskilda förutsättningar och behov bör nivågrupper fortsatt kunna nyttjas och möjlighetens bör expanderas så att lärare kan nyttja principen inom fler ämnen än endast de mest grundläggande. Nivågruppering, där elever får möta problem och lösningar som är mer i linje med den egna kunskaps- och mognadsnivån, är ett verktyg som kan användas för att ge alla elever mer utrymme att utvecklas vare sig man har lätt eller svårt inom ett eller flera ämnen.

KDU vill:

- ❖ Att läroplanen bejakar och strävar efter ett innehåll bestående av klassisk bildning och litteratur.
- ❖ Att mer tid avsätts till kärnämnen.
- ❖ Införa en svensk kulturkanon i grund- och gymnasieskolan.
- ❖ Införa läroplikt i den svenska grundskolan.
- ❖ Verka för att nivågrupper ska vara möjligt i fler ämnen än endast kärnämnen i den svenska skolan.
- ❖ Att modersmålsundervisningen ska reformeras.

Huvudmannskapet

KDU verkar för en skola som utgör en stadig samhällsinstitution. Skolan ska vara en hållfast del av samhället som står emot vindar de som blåser ute i samhället. Klassisk bildning och förståelse av det gemensamma livet och historien ska fostra eleverna till att bli goda och delaktiga samhällsmedborgare.

Långsiktighet ska belönas. Detta görs bland annat genom att skolans styrning förändras. Ska skolan vara en stadig del av det svenska samhället och kontinuerligt kunna erbjuda god undervisning måste den också få förutsättningar att göra det. Skolan behöver få statlig finansiering som gör det lättare för skolor att verka. Kortsiktiga statsbidrag och kommunala skattesatser har bevisligen skadat likvärdigheten och förtroendet för skolan i hela Sverige. Ett återförstatligande skulle frigöra skolor från den olikvärdiga behandling som kommunerna idag ger, och samtidigt ge möjlighet till en mer långsiktig finansiering och verksamhet. Centrala karriärsteg skulle kunna utvecklas för lärarna för att motverka lärarbrist. Då uppmuntras det att stanna i yrket och utveckla och förädla sitt samhällsviktiga arbete som lärare. Det är viktigt att inte bara genom lön visa att lärarna är viktiga för Sverige, utan även att från politiskt och civilt håll tala gott om deras insatser för Sverige. På så sätt kan lärarnas status öka och yrket bli mer attraktivt.

För att göra det enklare att ta del av valfriheten så bör skolvalet både bli obligatoriskt och gemensamt. Alla aktörer ska ingå i samma skolvals-system för att göra det enklare för medborgaren, och mer tillgängligt att söka skola.

KDU vill:

- ❖ Verka för ett förstatligande av den svenska skolan – för en jämlik skola.
- ❖ Verka för införandet av ett obligatoriskt skolval där såväl kommunala som fristående skolor ingår.
- ❖ Fortsatt värna det fria skolvalet och friskolornas existens.

Ordning och trygghet

En ordnad skolgång - i såväl som utanför klassrummet

Varje elev har rätt till en bra skolgång. Inte endast i form av utbildningens kvalité i sig utan även inom andra aspekter. En trygg skolgång, där ingen elev ska behöva oroa sig för att gå till skolan på grund av exempelvis mobbning, men även en ordnad skolgång där etablerade regler finns för att ge eleverna vägledning i skollivet samt en starkt lärarauktoritet som möjliggör att dessa regler upprätthålls och ge eleverna en trygghet i kontakten med sina lärare.

Ordningen i den svenska skolan har gradvis försämrats genom årens gång. I samband med bland annat en nedvärdering av lärarens roll som auktoritetsfigur och en samhällsförändring mot ett mer individualiserat perspektiv har dagens elever försatts i en situation som är ohållbar i längden. Tydlighet med eleverna om vad man förväntar sig från skolans sida i fråga om beteende, flit och inte minst respekt för andra är viktigt för att våra skolelever ska förstå varför regler finns och krav ställs, varför en ordnad skolgång är till gagn för de själva samt för deras studiekamrater.

Lärarens roll som auktoritet behöver därför stärkas. Idag har en lärare begränsade möjligheter att ingripa mot en elev som stör under eller utanför klassrummet. En konsekvens av ett ingripande kan, tyvärr idag, riskera att slå tillbaka mot läraren och skolväsendet snarare än att behålla fokuset på det verkliga problemet. Därför behöver lärarna få utökade möjligheter och frihet att förebygga och ingripa mot störande beteende, vare sig det gäller mindre åtgärder såsom insamling av mobiltelefoner innan en lektion eller vid utdömandet av disciplinära åtgärder.

Ordningsbetyg, som ger en allmän bild över en elevs uppförande och disciplin, anser Kristdemokratiska ungdomsförbundet bör införas. Det är inte att anse som ett traditionellt betyg i sig utan snarare som ett omdöme om elevens beteende i form av regelföljande och uppförande mot andra. Detta kan vara ett viktigt verktyg för såväl eleverna själva som för lärarna då skolväsendet på ett mer konkret sätt kan skicka signaler om en elev kan tänkas behöva särskilt stöd, samtidigt som föräldrarna likaså får en tydligare signal om hur deras barn presterar inom dessa områden. Ett ordningsbetyg hade inte haft som syfte att påverka meritpoäng eller chansen att komma in på framtida gymnasium och läroverk, utan agerat som en markör för hur väl eleven betar sig i skolan.

Elevinflytandet är en bra grund för att lära ut hur viktigt det är att delta i ett demokratiskt samhälle. Det är någonting att uppmuntra och fortsatt ges möjlighet till. Däremot är frågor som rör undervisning och framtagna ordningsregler sådant som bäst lämnas åt lärare och övriga ansvariga inom skolväsendet. Detta för att professionen i sig är bäst lämpad att se på det stora hela över vad den enskilda skolan och skolväsendet behöver för att alla elever ska få en ordnad och trygg skolgång.

KDU vill:

- ❖ Utöka lärarens auktoritet såväl i som utanför klassrummet.
- ❖ Utöka och stärka möjligheterna att införa konsekvenser för brutna regler och dåligt beteende i form av disciplinära åtgärder.

- ❖ Begränsa elevinflytandet i frågor som berör undervisningen och framtagna ordningsregler.

Elevers lika värde – skolan ska vara en plats för alla

Kristdemokratin utgår ifrån den personalistiska människosynen. Det innebär att varje människa är en fri och enskild människa med egna styrkor och svagheter, men samtidigt beroende av sina gemenskaper för att utveckla sig själv och andra. Varje elev i Sveriges skolor är olik de andra. Vissa är teoretiskt lagda, medan vissa är praktiskt lagda. KDU ser därför med stor misstänksamhet på den “likriktningsskola” som finns idag, där alla ska uppnå samma mål och bli stöpta i samma form.

KDU anser i stället att den svenska skolans uppdrag är att ge alla elever en god grund för att vara goda delaktiga samhällsmedborgare och ge eleverna den kunskap som krävs för att de – med lite ansträngning – ska kunna ta sig så långt de vill. Den kristdemokratiska utbildningspolitiken vi företräder står för att politikerna bara kan ge goda förutsättningar för eleverna att lyckas, men att det är eleven i slutändan som måste anstränga sig för att lyckas. Politikens uppgift är att garantera bördig jord för varje elev att blomma ut i.

Likaså är en annan viktig pelare för den svenska skolan vår gemensamma värdegrund. Precis som samhället i stort behöver en värdegrund som utgör fundamentet så behöver den även finnas i och genomsyra vårt skolväsende. De värden och den människosyn som Sverige har, inspirerat av kristendomen, ska vara vägledande för skolans normöverförande roll. Genom detta värdefundament inser vi alla människors okränkbara och unika värde. En kristdemokratisk skola är en värdeorienterad skola som förbereder våra unga för vuxenlivet och lär dem samhällets spelregler, lär dem vikten av goda värderingar samtidigt som man arbetar med kunskapsbasen. Därför ska handlingar som mobbning och trakasserier fortsatt vara oacceptabelt inom svensk skola och möjligheten att genomföra starkare disciplinära åtgärder, exempelvis avstängning under en begränsad tid, vara möjliga för skolan att genomföra.

KDU vill:

- ❖ Fortsätta arbetet med att den gemensamma värdegrunden ska genomsyra den svenska skolan.
- ❖ Att det ska bli enklare att stänga av elever som mobbar och trakasserar.

Om valfriheten

Friskolor - en möjlighet för alla

KDU ser positivt på de fristående skolornas existens i det svenska skolväsendet. Friskolorna ger en mångfald i skolväsendet som möjliggör för fler elever att hitta en skola som passar dem, och som de är trygga i. Friskolorna utgör ett gott komplement till de kommunala skolorna genom att erbjuda exempelvis annorlunda undervisning eller skolmiljö till den kommunala skolan, vilket säkerställer en god utbildning för alla. Särskilt betydelsefulla är de ideella skolorna som bärs av ett engagemang för elevernas framgång och välmående, bortom materiella intressen. De skolorna är det främsta argumentet för den kristdemokratiska visionen om valfrihet i skolan.

Föräldrarnas och elevernas möjlighet att önska en annan skolgång än den offentliga ska inte begränsas av plånbokens storlek. Friskolorna ska fortsatt finansieras av gemensamma skattemedel för att säkerställa att fler, inte färre, tar del av valfriheten. Således garanteras valfriheten för alla och genererar inte större segregation på grund av familjens ekonomiska förutsättningar.

I ett sådant skolsystem har konfessionella friskolor en självklar plats. De konfessionella friskolorna som idag finns bidrar mycket till samhället genom en god skolmiljö och sitt fokus på lärande; en mångfald inom utbildningssektorn berikar det svenska skolsystemet och ger familjerna möjligheten att välja det som blir bäst för det egna barnet.

KDU vill:

- ❖ Bevara och värna valfriheten.
- ❖ Fristående- och offentliga skolor ska behandlas lika.

Behovet av regleringar

Även de bästa reformerna som genomförs behöver ibland justeras för att uppnå önskad effekt. De fristående skolorna, i ideell eller vinstdrivande regi, ska få verka på samma villkor som de kommunala och ingen skolform ska diskrimineras. För att säkerställa att möjligheten till att bedriva en skola fristående med offentliga medel inte utnyttjas av oseriösa aktörer måste det finnas strikta kvalitetskrav. En aktör ska endast få gå med vinst om verksamheten håller hög kvalitet, men inte genom att sänka kvaliteten på undervisningen exempelvis genom att ha mycket låg personaltäthet eller bristande stöd till elever med behov av stöd.

KDU ställer sig starkt emot skatteslöseri. Ett exempel på det är skolförordningens skrivelse om lika finansiering för kommunala- och fristående skolor. Skulle en skola inom en kommun, kommunal såväl som fristående, gå med underskott innebär det i praktiken att alla skolor inom kommunen blir ersatta med motsvarande belopp. Detta är någonting som KDU anser är en felaktig prioritering av skattemedel med följderna att skattepengar går till fungerande skolor i stället för till annan verksamhet som vid tillfället hade behövt det mer. Därför är det rimligt att kommunala och fristående skolor inte blir automatiskt kompenserade vid tillskjutning av medel till en skola som behöver det.

För att öka den sociala rörligheten, både mellan barn som är födda olika tid på året och mellan barn med olika socioekonomisk bakgrund, ska man inte kunna sätta sitt barn i kö vid födsel. Föräldrar ska kunna sätta sitt barn i kö först det året då barnet fyller 3 år. På så sätt hinner föräldrar göra undersökningarna i god tid, i stället för att stressa direkt efter förlossning. Likaså ska syskonföräldrar värnas då det finns en rimlighet i att låta syskon gå med varandra i samma skola, om föräldrarna vill det.

En grundläggande del av den svenska förvaltningsmodellen är det som kallas för offentlighetsprincipen. Som del av grundlagen garanterar den medborgarna rätt till insyn i den offentliga verksamheten, och vad de gemensamma medlen används till. På detta sätt kan medborgare och journalister granska att det offentliga maktutövandet sker på ett korrekt sätt. För skolan är fallet annorlunda. Eftersom skolan har med personuppgifter att göra, appliceras offentlighets- och sekretesslagen för att få insyn. Detta gäller dock inte fristående skolor eftersom det krockar med aktiebolagslagen. Som medborgare har man alltså inte samma insyn i fristående skolor som i kommunala skolor. KDU menar på att det behöver tas fram en lagstiftning som säkerställer samma rätt till insyn i både kommunala- och fristående skolor. Detta ger medborgarna möjlighet att syna felaktigheter och att den svenska skolan blir mer transparent.

KDU vill:

- ❖ Att skolor inte ska få kompensation för andra skolors underskott.
- ❖ Att kötiden reformeras så att möjligheten att ställa sig i kö påbörjas vid året barnet fyller 3 år.
- ❖ Lika krav på transparens för fristående- och kommunala skolor.
- ❖ Att syskonföräldrar värnas.

Förskolans behov

KDU ser även positivt på de fristående förskolornas roll i Sverige. Fristående förskolor ger en möjlighet till föräldrar att själva välja var deras barn spenderar några av dess mest viktiga och formativa år. Även här är förskolor på ideell och gräsrotsbasis extra betydelsefulla. Förskolor där varje barn blir sedd som den unika person det är, och stöd att utvecklas är en oerhört värdefull del av det svenska samhället. Varje förälder ska känna sig trygg med att lämna sitt barn på förskolan. Även

i förskolan finns dock marknadsmisslyckanden. Förskolan behöver också få strikta kvalitetskrav för att kunna gå med vinst.

Barngrupperna i förskolan är för stora, och behöver bli mindre. KDU ser därför positivt på att sätta ett tak för hur många barn som får finnas per barngrupp. I de yngre åldrarna (1-3 år) bör barngruppen vara ännu mindre än för de lite äldre åldrarna (4-6 år). Ett samhälles framgång kan inte sällan mätas i dess förmåga att ha hand om dess minsta och svagaste personer. Vad är viktigare än att samhället garanterar dess yngsta en trygg och utvecklande miljö?

KDU vill:

- ❖ Reglera barngruppernas storlek i förskolan.
- ❖ Att värna valfriheten i barnomsorgen.

Eleven - ansvar och möjligheter

Elevernas olikhet och deras unika talanger

För att utbildningen ska vara effektiv och relevant måste den i första hand finnas till för eleven, inte för skolsystemet. Alla elever är inte likadana, utan har olika styrkor, svagheter och förutsättningar. För att skolan ska fungera behöver dessa olikheter bejakas, utan att det sker på jämlikhetens bekostnad. Det är också viktigt att elever i takt med sin mognadsgrad ges större ansvar över sina studier och sin utveckling.

Elevernas utvecklingsmöjligheter är som störst i lugna klasser med begränsat elevantal och lärare med god kompetens, där fokus och arbetsro får råda. Elever behöver dels få uppmuntran och stimulans på de områden där de är duktiga, dels hjälp att inse sina begränsningar, och stöd i de områden där deras kunskaper brister. Valfrihet inom ämnesval skall uppmuntras men aldrig på bekostnad av de obligatoriska ämnena alla skall tillägna sig. När skolan ger möjlighet till valfrihet genom tydliga ramar för vad som skall och kan uppnås blir resultatet som bäst.

Eleven ska alltid uppmuntras att prestera sitt bästa och skolan skall utarbeta adekvata metoder för att möjliggöra detta. Elever som vill läsa mer än de 2500 poäng som idag är obligatoriska ska det erbjudas möjlighet till detta. Skolverket ska begränsa sig till att fastslå ett antal minimipoäng som varje elev ska läsa, därutöver ska den elev som önskar få bygga på med fler kurser. Detta måste dock alltid ske i samråd med skolledning och berörd skolpersonal.

Den enskilde eleven måste ha möjlighet att läsa i sin egen takt. Det avgörande är att alla elever lämnar grundskolan med goda och uppfyllda kunskapsmål, inte att samtliga går nio år i skolan. Även på gymnasiet ska elever kunna läsa i egen takt. Utgångspunkten ska alltid vara att eleven tillskansar sig kunskapen och inte är bunden till den specifika tidsrymden detta tar i anspråk.

För att nivågruppering ska fungera på ett tillfredsställande sätt krävs omfattande insatser från skolans sida. En god arbetsro är nödvändigt om åldersintegrerade klasser ska fungera och elever med extra behov måste tidigt få fungerande studiehjälp. Individanpassning får aldrig bli ett legitimerande av att somliga elever halkar efter utan skall alltid fungera som metod för att finna varje elevs optimala lärande. Samtidigt ska elever som vill läsa ytterligare och gå vidare inom ämnen tillåtas att göra detta utan att hållas tillbaka. Inom gymnasieskolan innebär detta att elever ges möjlighet att ta högskolepoäng under studierna.

Vissa elever är mer teoretiskt begåvade medan andra är mer praktiskt begåvade. Avgörande är att hänsyn tas till detta när kurs- och läroplaner fastställs. För en bättre individuell nivågruppering bör till exempel de gymnasiegemensamma ämnena kunna läsas i olika svårighetsgrad. En nivå som ger allmän behörighet till högskolan och en som fungerar som allmän introduktionskurs. Genom en sådan uppdelning skulle fler elever klara av de gymnasiegemensamma ämnena och även icke studiemotiverade eller mer praktiskt lagda elever skulle ta sig igenom alla teoretiska kurser lättare. För att ett sådant system ska fungera krävs dock att om eleven senare vill läsa på högskola, ska det finnas möjlighet att komplettera betygen till den nivå som ger behörighet till högskolan.

För att livslångt lärande och möjlighet till omskolning skall vara en reell möjlighet krävs att skolans verksamhet tydligt informerar om möjligheten till studier utanför och efter grund- och gymnasieskolans ram.

Precis som det länge har funnits gymnasiala idrottsprogram för särskilda talanger inom sin idrottsgren, skall detta självklart även tillåtas på humanistiska och naturvetenskapliga program. På samma vis som talanger i handboll eller fotboll ges extra tillfälle att utvecklas och bli än bättre ska exempelvis matematiktalangerna och elever med särskilda språkbegåvningar kunna välja program som tar tillvara på deras kunskap och som stillar deras kunskapsörst. Därför skall spetsutbildningar, med särskilda intagningsprov, inom flera olika områden kunna erbjudas i de fall skolorna vill satsa på detta.

KDU anser likaså att betyg borde ges från och med årskurs 4 i det svenska skolsystemet. Tidiga betyg ger eleven en tydlig markering redan från början i vad eleven är duktig på och vad eleven behöver arbeta med för att uppnå ett högre betyg, samt skickar en tidig signal till föräldrar och vårdnadshavare om hur deras barn presterar i skolan. Betyg är en nödvändig del i en kunskapsbaserad skola och genom att införa betyg tidigt avdramatiserar man denna del, ger lärare och föräldrar tidiga signaler om vad eleven behöver stöd i samt ger eleven längre tid på sig att förstå de krav som finns och förbättra sin skolgång. Kursrelaterade betyg, där betyg ges efter varje delkurs inom ämnet, agerar som en extra markör för eleven vad denne kan bra och vad denne behöver arbeta mer med, vilket bistår eleven då en tydlig och kontinuerlig utvärdering av dennes kunskap görs.

KDU vill:

- ❖ Att svensk skola fortsatt ska ha kursrelaterade betyg.
- ❖ Att skolan ska uppmuntra elever att läsa mer än ordinarie kursplan men se till att detta inte sker på bekostnad av de gymnasiegemensamma ämnena.
- ❖ Att eleven ska ges möjlighet att ta sig igenom skolan i sin egen takt, inom en rimlig tidsram.
- ❖ Att särskilt högpresterande elever ska kunna läsa in högskolepoäng under sin gymnasietid.
- ❖ Att de gymnasiegemensamma ämnena ska kunna läsas i olika svårighetsgrad, beroende på program och elevens egna förutsättningar.
- ❖ Skolor ska ha möjlighet att ha särskilda spetsutbildningar för särskilda talanger inom olika ämnesområden.
- ❖ Att införa betyg från årskurs 4.

En likvärdig och jämförbar skola

Att antalet elever som lämnar grundskolan med otillräckliga betyg har ökat stadigt är ett misslyckande från det svenska samhällets sida. Hade ett tydligare signalsystem funnits hade möjligheten till tidigare hjälp varit påtagligt större. Övergången till betyg från och med årskurs 6 i svenska skolan är ett steg i rätt riktning men en mer specifik och individuell prövningsform måste också komma till skott. För att tidigt upptäcka elever med studiesvårigheter bör man införa ett "behovstest" till varje årskurs i grundskolan. Dessa bedömningar ska göras i slutet av varje årskurs och ligga till grund för huruvida man anses klara av nästa årskurs. Den enskildes behov av hjälp för att uppnå de specifika målen skall alltid vara den överordnade utgångspunkten i detta arbete.

Behovstestet skulle kunna visa vilka elever som är i behov av att gå om en årskurs eller om kunskapsluckorna skulle kunna överkommas med extra stödundervisning eller kanske sommarläsning. Det viktiga är att man från skolans sida på ett tydligt sätt ser i vilka ämnen elevens eventuella brister finns och att dessa åtgärdas i tid. Genom en prövning vid varje årskurs skulle antalet elever som klarar av kunskapskraven efter grundskolans slut bli avsevärt fler och brister skulle kunna rättas till i ett så tidigt skede som möjligt. Ju tidigare skolan griper in desto mindre drastiska åtgärder krävs för att åtgärda problemet i ett senare skede.

Redan från första året ska kontinuerliga nationella prov göras för att se elevens kunskapsutveckling och behov av eventuell stödundervisning samt för att nationellt kunna utvärdera studieresultaten. Dessa test ska även ses som en hjälp till elever som har studiesvårigheter så att dessa kan upptäckas i tid. Ju tidigare man använder signalsystem desto tidigare kan skolan upptäcka de elever som behöver extra stöd.

Vissa grundläggande standardkrav på skolor gällande undervisning och miljö, oberoende av skolans huvudmannaform, skall finnas tydligt redogjorda och sammanställda. Detta så att elever och föräldrar i så hög grad som möjligt skall kunna påtala eventuella brister i skolans verksamhet och få dessa snabbt åtgärdade.

För elever med särskilda talanger i olika ämnen ska generella diplom delas ut på alla skolor. Dessa ska vara nationellt standardiserade så att de är likvärdiga på alla skolor och på så sätt uppmuntra elever till goda prestationer och fortsatta studier inom respektive ämnesområde. För att öka diversifieringen inom programmen bör även för elever uppmuntras att studera ämnesområden som ligger utanför den rent teoretiska studieramen. Praktiskt inriktade ämnen såsom slöjd eller specialidrott bör på ett meningsfullt sätt kunna komplettera övriga studier och fungera som fullvärdiga kurser. För att uppmuntra eleverna till att känna ansvar för sig själva och sin omvärld bör även samhällsservice eller andra samhällsnyttiga erfarenheter kunna inordnas i kursform.

De praktiska programmen har under den borgerliga regeringen stärkts och även kompletterats med lärlingsprogrammen. Detta är ett viktigt steg i riktning mot en skola där eleven själv kan påverka sin kommande arbetssituation. Lärlingsalternativet innebär att eleven tillbringar en del av sin studietid på en arbetsplats fungerar som ett viktigt steg in på arbetsmarknaden och öppnar upp för kompetens som ligger nära den som efterfrågas på företagen.

De praktiska utbildningarna behöver inte ge högskolebehörighet men KDU ser positivt på att alla de elever som vill, även på praktiska program, läser in högskolebehörighet under gymnasietiden eller senare.

KDU vill:

- ❖ Att i slutet på varje årskurs i grundskolan undersöka ifall eleven är redo att ta nästa steg, bör gå om årskursen alternativt behöver extra stödundervisning.
- ❖ Tydliga och välkända krav på skolornas undervisnings- och arbetsmiljö som ska uppfyllas.
- ❖ Särskilda talanger i olika ämnen skall från ett nationellt plan uppmuntras och tilldelas diplom för sitt hårda arbete.
- ❖ Praktiska utbildningar ska fortsatt vara främst praktiska och kompletteras med lärlingsprogram.

Ett gymnasium för alla vägval

Yrkesförberedande och korta gymnasieutbildningar

För att ett samhälle ska fungera på ett så bra sätt som möjligt behövs många olika yrkesgrupper; det behövs akademiker i form av forskare och professorer som utvecklar människans gemensamma kunskap inom en myriad olika ämnen. Lärare som förmedlar kunskap till nästa generation och bistår dessa i det egna kunskapsackumulerande arbetet. Läkare, ekonomer, ingenjörer, jurister, med många flera är likaså helt nödvändiga för att ett samhälle ska gå runt. Utan dessa yrken, fostrade inom akademien, skulle inte samhället gå runt.

Yrken som dock många gånger glöms bort, men som är likaså av absolut nödvändighet för ett fungerande samhälle, är dem praktiska. VVS-montörer, bantekniker, svetsare, byggare, elektriker, frisörer med många andra praktiska yrken utgör idag fundamentet för att samhället ska fungera. Man kan inte skapa en fungerande infrastruktur, bygga upp ett fullgott hus eller tillhandahålla ett smidigt serviceutbud om vi inte har folk som är villiga att arbeta inom vad som kallas för hantverkaryrken.

Därför är det för KDU av yttersta vikt att de ungdomar som vill arbeta inom ett praktiskt område och snabbt vill komma ut i arbetslivet ska få göra det. Gymnasiet är för KDU ett viktigt steg i varje elevs utveckling, såväl för de akademiskt lagda som för dem praktiskt dito.

Likaså är det viktigt att kunna byta vägval i livet, oavsett den ursprungliga gymnasieutbildningen, och därför bör det finnas möjlighet för en person att läsa in ett nytt gymnasieprogram på komvux; ett byte av en yrkesbana ska inte vara omöjligt i ett modernt samhälle.

KDU vill:

- ❖ Att mer information ska ges tidigare om möjligheterna att gå på yrkesförberedande program på gymnasiet.
- ❖ Gör det möjligt att läsa in ett nytt gymnasieprogram på komvux för att byta yrkesbana.

Högskole- och universitetspolitik

Högre utbildning i världsklass

Högre utbildning och forskning är viktigt för Sveriges utveckling. God tillgång till utbildning är en förutsättning för en stark ekonomi, positiv samhällsutveckling och konkurrenskraft i spetsområdet. Detta kräver också att högre utbildning och forskning är tillgänglig för alla samhällsgrupper. Den avgiftsfria högre utbildningen är viktig att bevara samtidigt som avgifter för utländska studenter som inte är en del av ett utbytesprogram är rimligt. Akademisk mångfald och självständighet är viktigt för grundforskningen och utbildningsväsendet.

Universitet ska därför vara finansierade genom icke styrda anslag från staten. KDU vill att det etableras tydligare kriterier för universitetstiteln och att det lärosäte som inte uppnår detta fråntas universitetstiteln. Sverige behöver också bättre granskning av våra högskolor och universitet och därför bör en fristående institution få i uppdrag att regelbundet ranka Sveriges läroverk samt fakulteterna. Forskning ska kunna beställas av såväl stat, kommuner och företag och dessa ska då själva stå för kostnaden.

För att möjligheten att korta ner sin utbildning ska finnas, bör man kunna läsa fler poäng varje termin och att det i större mån än idag ska vara möjligt att läsa även på sommaren. Idag ges endast ett fåtal kurser under sommarmånaderna och det är i stort sett omöjligt för programstudenter att läsa relevanta kurser för sin utbildning under sommaren. En reform skulle innebära att fler studenter snabbare kan bli färdiga med sina studier.

Fribeloppet för studenter bör slopas helt så att man kan arbeta så mycket man vill med bibehållet stöd från CSN under studietiden. Gymnasieexamen med godkänt examensprov ska krävas för studier vid universitet eller högskola. Antagningen till högre utbildning ska i övrigt vara flexibel och grunda sig på flera faktorer som bestäms av lärosätena själva. Betyg är en sådan faktor och meriterande betyg där kurser som har relevans för utbildningen ges större vikt i förhållande till andra bör införas.

Även lämplighetstest, intervjuer eller alternativa prov kan vara grund för antagning. Ett led i att bredda antagningsbasen till högskolor skulle vara att göra även ideellt arbete till en kompletterande merit, och utforma nationella riktlinjer för värdering av icke-formell utbildning. All typ av kvotering och diskriminering skall vara förbjuden vid tillsättning av tjänst och studieplats.

Högskoleprovet bör reformeras och andelen antagna på högskoleprovet bör minskas.

KDU vill:

- ❖ Värna akademins mångfald och oberoende.
- ❖ Förbättra granskningen av svenska lärosäten.
- ❖ Införa delvis normerade betyg på universitet och högskolor där det är lämpligt och möjligt.

- ❖ Möjliggöra för studenter att läsa fler högskolepoäng per termin.
- ❖ Avskaffa fribeloppet.
- ❖ Kräva gymnasieexamen med godkänt examensprov för studier vid universitet eller högskola.
- ❖ Reformera högskoleprovet.
- ❖ Basanslagen till forskning ska öka medan riktade projektstöd till specifika målområden ska minska.
- ❖ Lärosäten ska få äga byggnader och att akademiska hus ska avskaffas.
- ❖ Den högre utbildningen inte ska användas som en sysselsättningsåtgärd.

Värna den akademiska friheten

Trots att Sverige är hem till två av världens 100 bästa universitet, ligger vi i botten bland medlemsländerna i EU när det kommer till akademisk frihet. Våra forskare och professorer har i århundraden försett vårt land med bildning och kunskap, som bidragit till utveckling och format framstående svenskar. På senare tid har akademins frihet och bildningsideal dessvärre börjat undergrävas.

I regleringsbrevet från 2016 påbjöd den dåvarande socialdemokratiska regeringen en så kallad jämställdhetsintegrering vid samtliga svenska lärosäten, vilket i praktiken bland annat innebär könskvotering vid tillsättandet av nya forskare, lektorer och professorer. Detta i enlighet med 1 kap 5§ i Högskolelagen (1992:1434), som uttrycker att "Högskolorna ska i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa. I högskolornas verksamhet ska jämställdhet mellan kvinnor och män alltid iakttas och främjas. Den samlade internationella verksamheten vid varje högskola ska dels stärka kvaliteten i högskolans utbildning och forskning, dels bidra nationellt och globalt till sådan hållbar utveckling som avses i första stycket." Den påtvingade könskvoteringen går stick i stäv med det som bör vara huvudsyftet vid rekryteringen av lektorer och professorer; nämligen att få så hög kompetens som möjligt. Genom könskvoteringen riskerar man gå miste om värdefull kompetens, eftersom kön oundvikligen i vissa fall värderas högre än skicklighet.

En livskraftig akademi fordrar fria tankar. Således får den utbildning och forskning som bedrivs vid ett lärosäte alltså inte hämmas eller begränsas av politiska pekpinnar; varje sådant försök är ett steg bort från Sverige som bildningsnation. Det brukar sägas att vägen till helvetet är kantad av goda intentioner, och så är även fallet med lärosätena; att göra våra universitet och högskolor till en plats för "goda handlingar" riskerar att kraftigt skada kvaliteten på den utbildning och forskning som bedrivs.

KDU vill:

- ❖ Avskaffa de krav på jämställdhetsintegrering som påbjuds i regleringsbrevet från 2016.

- ❖ Låta samtliga svenska lärosäten tillsätta ny personal baserat på lämplighet och kompetens.
- ❖ Avskaffa 1 kap 5§ i Högskolelagen.
- ❖ Att lärosäten själva ska fatta beslut hur utbildning och forskning ska bedrivas inom ramen för de allmänna principer som anges i högskolelagen.

Psykisk ohälsa

Ett utbrett problem bland unga

En betydande andel av Sveriges elever brottas med psykisk ohälsa av olika slag. Bland 15-åringar upplever, enligt Folkhälsomyndigheten, cirka 35 procent av pojkarna och 60 procent av flickorna minst två psykiska eller somatiska besvär mer än en gång i veckan. Andelen barn (10–17 år) som får antidepressiva läkemedel ökade kraftigt under perioden 2006-2020 och köerna till Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) har ökat, trots utökad kapacitet. Därtill hade, enligt en undersökning som Friends gjorde från år 2022, minst 140 000 elever blivit mobbade under de senaste månaderna. Motsvarande siffra 2015 var 60 000.

Ovanstående siffror är oroväckande och skolan har en mycket viktig roll i att motverka den psykiska ohälsan bland unga och främja deras välmående. Kuratorer ska finnas tillgängligt på alla skolor och i klassrum ska frågor som rör psykisk ohälsa tidigt väckas, för att elever lättare ska våga ta kontakt om de mår dåligt. Genom att skapa medvetenhet om problemen bland elever kan skolan fungera som ett socialt skyddsnät där elever som mår dåligt tidigt får hjälp och stöd.

Elevhälsans villkor

Elevhälsans arbete i skolan ska enligt skollagen i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande, men inte sällan blir det i stället åtgärdande arbete och man ”släcker bränder” där problem redan uppstått. För att kunna arbeta förebyggande och främjande behöver elevhälsan ges bättre förutsättningar. En komponent i detta är att öka personaltätheten bland specialpedagoger, skolläkare, skolsköterskor, kuratorer och psykologer. Det är viktigt att inkludera alla dessa professioner i elevhälsoarbetet, inte minst psykologer vilka tenderar att lämnas utanför. Skolornas huvudmän och rektorer behöver också på ett tydligt sätt fördela ansvar, följa upp arbetet och eftersträva en samsyn kring elevhälsoarbetet i hela den aktuella skolorganisationen.

Fysisk aktivitet främjar psykisk hälsa

Skolan ska fungera som en inspirationskälla för elevens fysiska hälsa. Genom aktiva, varierande och roliga idrottstimmar kan ett intresse för fysisk aktivitet skapas och det psykiska välbefinnandet höjas. I grundskolan bör idrott vara obligatoriskt flera timmar i veckan och på gymnasiet ska ”Idrott och hälsa” vara ett kärnämne. Idrottstimmarerna måste anpassa sig efter de olika behov som finns och erbjuda varierade aktiviteter. Skolan har även ett ansvar att lära eleverna om kost och god hälsa.

Vikten av relationer och att få lyckas

För elever som av olika anledningar brottas med ohälsa och/eller har svårigheter i skolan är goda och förtroendefulla relationer till vuxna i skolan avgörande. En elev som endast upplever att den misslyckas i skolan bryts ned psykiskt. Det måste finnas en mening för dem med att göra sitt bästa, att få känna att lyckas oavsett hur det går i skolämnet. Om den känslan infinner sig beror i hög grad

på lärares bemötande. För att lärare ska kunna skapa goda relationer och ge ett gott bemötande, inte minst avseende ”besvärliga” elever, så förespråkar KDU en utbildning inom relationskompetens på lärarutbildningarna.

En sammanhållen barn- och ungdomshälsovård

Många faller tyvärr mellan stolarna i byråkratin mellan skolkuratorn och psykiatrin. KDU vill se en sammanhållen barn- och ungdomshälsovård och en förbättrad övergång från barnpsykiatri till vuxenpsykiatri.

Skolfrånvaro

Att förebygga omfattande skolfrånvaro hos elever är en viktig utmaning i den svenska skolan. Frånvaron kan både bero på, och leda till, psykisk ohälsa. Elever som är frånvarande missar mycket undervisning, och en ofärdig grundskolegång är en sårbarhetsfaktor för framtida psykisk ohälsa.

För att främja närvaro och motverka frånvaro behöver skolans arbete vara systematiskt och arbetet bör kartläggas och utvärderas regelbundet. Skolhuvudmännen bör eftersträva gemensamma rutiner som är kända av skolpersonalen, och personalen bör ha kännedom om att skolnärvaro är en viktig skyddsfaktor för elever. Enligt Skolverkets är det viktigt med: Tydliga ramar för undervisningen, hög delaktighet bland eleverna, och att lärarna är goda förebilder för eleverna. Tillit mellan lärare och elever, god ordning på skolan och även att skolans relation till elevernas föräldrar fungerar är också viktigt. Särskilt fokus bör även läggas på att riskminimera vid övergångar mellan skolformer eller skolenheter, och vid schemaläggning finns det goda skäl att hålla nere antalet håltimmar.

Nolltolerans mot mobbning

Mobbning är en orsak till psykisk ohälsa, och att ha nolltolerans mot mobbning – också i praktiken – förebygger därför psykisk ohälsa. Skolan ska alltid stå på den utsattes sida, och det är mobbaren som ska få byta skola, inte den utsatte. Varje form av kränkande beteende från en elev skall också undantagslöst rapporteras till målsman. Det är viktigt att poängtera att föräldrar har ett ansvar över sina barn, även då barnen är i skolan.

KDU vill:

- ❖ Införa en Elevhälsogaranti - Varje elev ska kunna komma i kontakt med elevhälsan varje dag.
- ❖ Att skolor ska erbjuda årliga kuratorsamtal till alla elever.
- ❖ Verka för att öka personaltätheten inom elevhälsan.
- ❖ Att hälsoundervisning ska införas som ett obligatoriskt inslag i undervisningen i skolorna.
- ❖ Skapa en sammanhållen barn- och ungdomspsykiatri.

- ❖ Införa ”relationskompetens” på lärarutbildningen.
- ❖ Se en nolltolerans mot mobbning – också i praktiken.
- ❖ Stärka arbetet mot problematisk skolfrånvaro.